

Plan for Jubilæumsekspeditionen Nord om Grønland.

Geografisk Tidsskrift, Bind 25 (1919)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0025-PDF/gto_0025_68033.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68033>

pdf genereret den : 22/5-2008

Indfødt Danser.

Fagter og Drejninger ved slige Lejligheder er meget maleriske. Deres rigtigste Dans hedder »roias« hvori Bevægelserne er meget formelle og stive, noget lignende som i vor Menuet. De har hver en Dansstav i Haanden, medens de danser. Under hele Dansen nynnes en meget melodisk Sang, og paa givne Tegn slaas Stavene sammen og frembringer en skarp klingende Lyd. Naar de har Fremmede, for-

staar de paa en vidunderlig Maade til Ære for disse at fremstille deres Stilling i Livet, f. Eks. da Forfatteren af dette var Gæst hos dem, gennemgik de paa den mest gratiøse Maade, alle de Bevægelser, som fordres for at tage et Fotografi. Fotografering var nemlig hans Yndlingbeskæftigelse under Opholdet paa Øen.

Som før antydet, tillader den engelske Administration, at de Indfødte laver deres egne Love. De mest intelligente blandt Mændene opdrages af Englænderne til Administrationsarbejde, saasom Dommere, Kontorister, Politiembedsmænd o. s. fr. Rettergangen foregaar blandt disse paa samme Vis som blandt de øvrige Indbyggere, og den øverste Retshaandshæver, som svarer til vor Dommer, nyder stor Respekt hos alle paa Øen. Den der f. T. bestrider dette Embede er en meget intelligent Mand, og hans Domme appelleres saa godt som aldrig.

Denne interessante lille Ø tilhørte for mindre end 25 Aar siden ikke nogen civiliseret Stat, den blev anset af Søfarere som en øde Plet uden Værdi for nogen med Erobringstanker. For ca. 70 Aar tilbage i Tiden blev den besøgt af en Sværm Æventyrere, Vagabonder og løsslupne Forbrydere fra Australien, der slog sig ned blandt Befolkningen, og gik under Navnet »beach-combers«. De opdagede, at der af Kokosblomsten kunde laves en berusende Drik. Saa samlede disse Blomster i store Masser, Saften gæredes, og hele Befolkningen drak, svirede og begik alle mulige Slags Udskejelser. Nu er disse Gavtyve for længe siden uddøde, og Lykke og Velsignelse har taget fast Bopæl der. Ingen Plet paa Jorden er forholdsvis saa rig, og intet Areal paa Jordoverfladen — knap 1200 Tønder Land — giver den øvrige Verden saa store Rigdomme.

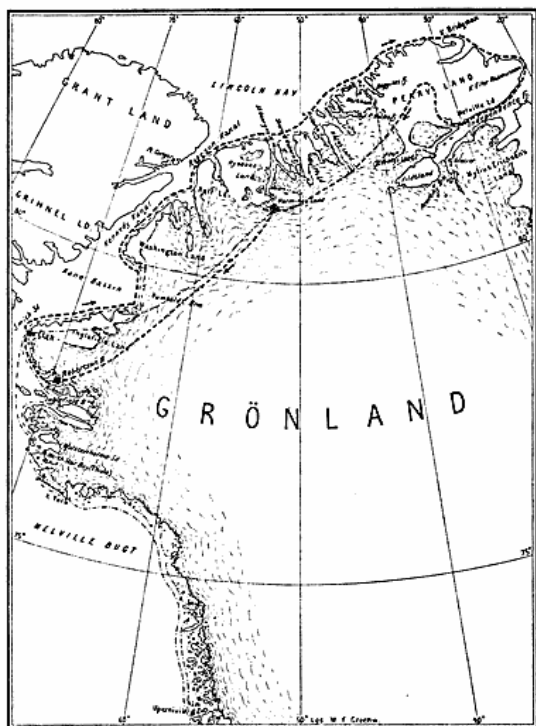
Plan for Jubilæumsekspeditionen Nord om Grønland.

Af mag. scient. Lauge Koch, København.

I 1721 drog Hans Egede fra København til Grønland, og dermed begyndte den danske Stats maalbevidste Kolonisation af det store Polarland. Ved at fejre 200 Aars Jubilæet for denne Kolonisation er det naturligt ikke blot at se tilbage over, hvad der er udrettet, men ogsaa at se frem imod,

hvad endnu maa gøres, saa vel i administrativ som i videnskabelig Retning.

Grønlands Kyster er nu alle kendt. Hver en Pynt paa den kontinentlange Kyst bærer i sit Navn Mindet om lysende Forskerbedrifter. Som Regel var de store Nationer foran os i selve Opdagelsen, men

----- II. Thule Ekspedition.
 ----- Jubilæumsekspeditionen.

vi har Lov at sige, at altid har de danske Undersøgelser uddybet og fuldkommengjort Kendskabet til de nye Kyststrækninger. Sejgt og støt har vi baaret vort Flag mod Nord paa begge Kyster.

Kysten af Peary Land, den fjærneste, sværest tilgængelige, den nordligste Del af Grønland er vi naaede til fra begge Sider. »Danmark« Ekspeditionen naaede Peary's Varde paa Kap Bridgeman, og II. Thule Ekspeditionen, af hvilken jeg selv var Medlem, naaede til De Long Fjorden. Endnu er der her oppe et Stykke Kyst, som ingen dansk har set, og det indre af dette Land, der omtrent er saa stort som Danmark, er endnu helt ukendt for Menneskeheden.

Paa den II. Thule Ekspedition, ledet af Knud Rasmussen, faldt det i min Lod ikke blot at kortlægge store isfrie Landsdele, der ikke hidtil var kendt, men ogsaa at paavise, at disse nye Egne i geologisk Henseende hører til de allerinteressanteste i Grønland, samt at den saakaldte kaledoniske Foldning, der hidtil kun kendtes fra Nordeuropa, ogsaa strakte sig over til den amerikanske Side af Atlanten.

Skønt disse Resultater staar fast, beviste som de er ved de Samlinger, som det lykkedes os, trods de vanskeligste Forhold at føre med hjem, saa stod det mig dog klart, mens jeg var i Arbejdsområdet, at her endnu var store Opgaver at løse. Der opstod Planen til den nye Ekspedition, hvis Formaal udelukkende skal være geologiske og geografiske Forskninger.

I Robertson Bay i Inglefield Gulf oprettes et Hovedkvarter med Overvintningshus. Herfra agter jeg at foretage følgende Rejser:

1) Et stort Proviantdepot til Brug for de senere Rejser skal føres over Indlandsisen fra Inglefield Gulf til Warming's Land.¹⁾ Transporten skal foregaa sent paa Sommeren, naar Temperaturen er ret høj, og Sneen i Overfladen er afsmeltet eller sammensintret. Derfor skal den udføres med Cleveland Tractors, som er i Stand til at arbejde sig op over den isfri Randzone ved Inglefield Gulf.

2) Det næste Aar gentages Rejsen med Hundeslæder op til Depotet og derfra til det indre af Peary Land, Nord om Adam Biering's Land, og en fremskudt Basis oprettes i Valmuedalen. Herfra skal der foretages forskellige mindre Rejser, dels ned i Independence Fjord, hvor Mylius Erichsen's Beretning skal hentes, dels mod Nord til Bøggild's Fjord. Under Hjemrejsen kortlægges de Dele af Wulff's Land og Warming's Land, som jeg paa II. Thule Ekspedition ikke naaede at faa kortlagt. Hoveddepotet passeres paa Hjemrejsen i August.

3) Det følgende Foraar rejser jeg fra Hovedkvarteret langs Kysten op gennem Robeson Kanalen og videre Nord om Peary Land ind i Independence Fjorden. Herfra søger jeg ned til mit Hoveddepot og rejser derfra hjem.

Min Ledsager fra Danmark paa disse Rejser bliver Mekanikeren C. F. Slott, der i mange Aar og paa Rejser i mange Lande næsten udelukkende har givet sig af med Tractors og deres Behandling. Paa Slæderejserne medtager jeg Polareskimoer.

Omkostningerne ved Ekspeditionen kalkuleres til 110,000 danske Kroner, af hvilket den danske Stat har garanteret en Del. Resten er tilvejebragt af en Komité bestaaende af de Herrer:

C. F. Wandel, fhv. Vice-Admiral i den danske Flaade, Formand.

¹⁾ S. I. Sherard Osborne Fjord. Forfatterens Kort over de paa II. Thule Ekspedition opmaalte Landstrækninger er trykt og vil meget snart blive udgivet.

A. Erlandsen, Skibsreder, Kasserer.
 J. Daugaard-Jensen, Direktør for Styrelsen
 for Kolonierne i Grønland.
 V. Glückstadt, Grosserer, italiensk General-
 konsul.

Eug. Warming, fhv. Universitetsprofessor.
 Desuden har Staten stillet et Skib til Raadighed
 til at føre Ekspeditionen og dens Gods op til Ingle-
 field Gulf. Afrejsen fra København foregik d. 15.
 Juli 1920.

Bandjir.

(Sumatra)

Af Læge P. Th. Justesen.

Ordet Bandjir betegner i det malayske Sprog og ogsaa i det hollandsk-indiske Omgangssprog det Fænomen, at en Flod ved pludselig Vandtilførsel ud over det normale svulmer og helt fylder sin Flodseng, af hvilken den ellers i de fleste Tilfælde kun benytter en mindre Del, eller hvis Lejet er snævert, stiger i en ofte uhyre Grad og maaske træder over sine Bredder og oversvømmer det omgivende Land.

Det ligger i Sagens Natur, at dette Fænomen maa forekomme i alle Lande i højere eller ringere Grad, endog i vore smaa, danske Aaer; men der er Lande, hvor de optræder med en Voldsomhed, der gør det til et praktisk set overordentlig vigtigt, geografisk Begreb, og et af disse er de store Sundaøer. Er det imidlertid i Ægypten de heldige, velsignelsesrige Virkninger, der har gjort Nilens periodiske Oversvømmelser saa berømte, da er det paa Sumatra fortrinsvis de ødelæggende eller i hvert Fald generende Følger, der falder i Øjnene.

Paa mine Rejser paa Sumatra har jeg haft Lejlighed til at observere mange saadanne Bandjirer, og for ganske nylig har jeg lært en Form af dem at kende, som er typisk for den Egn, jeg i Øjeblikket berejser, og dog praktisk talt ukendt for Europæerne, der bor umiddelbart i Nærheden, fordi Fænomenet afspilles i Dybden af en cañon, som ganske vist mange Europæere har kigget ned i og adskillige flygtig besøgt, men ingen før mig undersøgt og behoet.

Dette giver mig Anledning til at sende nærværende lille Meddelelse, som skal søge at skitsere nogle af de forskellige Bandjirer, jeg har oplevet paa Sumatra.

De sumatranske Floder, af hvilke de fleste, største og vigtigste udmunder paa Østkysten, har som Regel et meget stort Kildeomraade inde i Øens Cen-

tralbjærge, og et langt Forløb gennem Længde- og Tværdale. Da Tørtid og Regntid findes ret udpræget paa Sumatra, omend ikke saa stærkt som f. Eks. paa den østlige Halvdel af Java, er det klart, at Floderne maa bære Mærke af den stærkt skiftende Vandmængde.

Det er naturligvis Maximumnedbøren, der bestemmer Flodlejets Kapacitet, og de sumatranske Floder har derfor som Regel i deres øvre Løb ganske vist ofte forholdsvis snævre, men da til Gengæld ogsaa meget dybe Lejer, medens Flodsengen i Lavlandet ikke er videre dyb, men enormt bred.

I den tørre Tid er der da et forbavsende Misforhold mellem en saadan Flods Vandmængde og dens Leje; den løber som en tom ubetydelig Bæk paa Bunden af en dyb cañonagtig Kløft, eller den snor sig som en smækker Slange hen over sin brede Dal, lavende Øer og Deltaformationer, som om den vil gøre alle og enhver opmærksom paa, at den hele Flodseng tilhørte den, og at den aldeles ikke har noget at undvære.

Begynder saa Regntiden oppe i Bjærgene, da fyldes alle Bække og Smaafloeder, og fra alle Sider styrter Vandet ned for at forenes i alle de største Bifloeder og tilsidst i Hovedfloden. Da bliver der Brug for al den Plads, der kan skaffes tilveje i Flodlejerne og ofte for mere end det. De fyldes til Randen, ja maaske sprænges alle Barriærer, og udstrakte Landomraader forvandles til Vandflader.

Nede i Lavlandet overraskes man ofte ved en saadan Bandjir, medens det er det dejligste, tørre Vejr; det kommer jo ikke an paa Vjret dér, men paa Regnfaldet i Flodens Kildeomraade. Befinder man sig derimod selv oppe i Bjærglandet, vil man som Regel kunne være forberedt paa en kommende Bandjir; dog er det ikke sjældent sket, at en mili-